23

වඩාත් හොඳ කළමනාකරණයක් උදෙසා බුදු දහමෙන් ලැබෙන ආලෝකය

මහාචාර්ය කේ. ආර්. ඇම්. ටී. කරුණාරත්න

විශ්වවිද්‍යාල පද්ධතිය තුළ කළමනාකරණ ක්ෂේත්‍රය පිළිබඳ විශිෂ්ටත්වයක් උසුලන ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලයේ කළමනාකරණ අධ්‍යයන හා වාණිජ විද්‍යා පීඨයේ කථිකාචාර්යවරයකු වශයෙන් ද, මහාචාර්යවරයකු වශයෙන් ද, කලක් එම පීඨයේ පීඨාධිපතිවරයා වශයෙන් ද වර්ෂ තිස් දෙකකට අධික සේවාකාලයක් සම්පූර්ණ කිරීමේ භාග්‍යය ලද මට කළමනාකරණ පීඨයේ බාහිර උපාධිධරයන් සඳහා පැවැත්වෙන මෙම උපාධි ප්‍රදානය කිරීමේ උත්සවයේ දී උපාධි ප්‍රදානෝත්සව දේශනය පවත්වන ලෙස කරන ලද ආරාධනය ගෞරවනීය ලෙස සලකා මා එය බාරගත්තේ ඉතා සතුටිනි.

අද තරුණ පරපුරේ බොහෝදෙනෙකු නොදන්නේය යන උපකල්පනය මත මෙම විශ්වවිද්‍යාලයේ ඉතිහාසයෙන් වැදගත් කරුණු බිඳක් මෙහිදී සඳහන් කිරීමට මට අවසර දෙන්න.

ධර්ම ශාස්ත්‍ර ප්‍රබෝධය නිසා මෙරට පැරණි පිරිවෙන් අධ්‍යාපනයෙහි ප්‍රබෝධයක් සිදුවීමත් සමග 1873 වර්ෂයේ කොළඹ මාලිගාකන්දේ දී විද්‍යෝදය පිරිවෙන පිහිටවනු ලැබුවේ හික්කඩුවේ ශ්‍රී සුමංගල නායක ස්වාමීන්වහන්සේගේ මූලිකත්වය හා මඟ පෙන්වීම යටතේයි. ගිහි පැවිදි ශිෂ්‍යයන් හත්දෙනෙකුගෙන් ආරම්භ කරන ලද විද්‍යෝදය පිරිවෙනෙහි ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාව ක්‍රමයෙන් වර්ධනය වන්නට වූයේ විශේෂයෙන්ම එම පිරිවෙනට ශිෂ්‍යයන් ඇතුළත්කර ගැනීමේ දී ජාති, වර්ග පළාත් හා ආගම් පිළිබඳ වෙනසක් නොදක්වූ බැවිනි.

ධර්ම ශාස්ත්‍ර හැදෑරීම සඳහා දිවයිනේ විවිධ ප්‍රදේශවල සිට එවකට මෙම පිරිවෙන වෙත පැමිණි ගිහි පැවිදි සිසුන් අතුරින් බිහිවූ ප්‍රකට පඬිවරුන් දෙදෙනකු ලෙස පසු කලෙක විද්‍යෝදය විශ්වවිද්‍යාලයේ ප්‍රථම උපකුලපතිධූරය හෙබවූ පූජ්‍ය වැලිවිටියේ ශ්‍රී සෝරත ස්වාමීන්වහන්සේත්, ගම්පහ සිද්ධායුර්වේද විද්‍යාලයේ අධිපති ධූරය හෙබවූ පණ්ඩිත ජී. පී. වික්‍රමාරච්චි වෛද්‍යාචාර්යතුමාත් ඉතිහාසයෙන් පෙන්නුම් කරයි.

එවකට විද්‍යෝදය පිරිවෙන පෙරදිග භාෂා ශාස්ත්‍රයන් ප්‍රගුණ කිරීමේ කේන්ද්‍රස්ථානය වශයෙන් ප්‍රසිද්ධියට පත්වී තිබූ බැවින් බ්‍රිතාන්‍ය ආණ්ඩුවෙන් වාර්ෂික ආධාර මුදලක් ද මෙම පිරිවෙනට ලබාගැනීමට හැකිවූ අතර ජපානය, ඉන්දියාව, සියම, බුරුමය හා ටිබැටය ආදී විදේශ රටවලින් පැමිණි ගිහි පැවිදි පඬිවරු මෙම පිරිවෙනහි ධර්ම ශාස්ත්‍රය හදාරා ඇතිබව පෙන්නුම් කරයි.

1958 වසරේ අංක 45 දරණ විශ්වවිද්‍යාල පනත මගින් විද්‍යෝදය පිරිවෙන 1959 වසරේ සිට විශ්වවිද්‍යාලයක් බවට උසස් කොට විද්‍යෝදය විශ්වවිද්‍යාලය ලෙස නම් කෙරිණ. එහි ප්‍රථම උපකුලපතිධූරය දැරූ පූජ්‍ය වැලිවිටියේ ශ්‍රී සෝරත නාහිමියන්ගේ නොපසුබට වීර්යය හා ධෛර්ය නිසාත්, මා මෙහි මුලින් විද්‍යෝදය පිරිවෙන පිළිබඳව සඳහන් කරන්නට යෙදුන ගමන් මාර්ගය

ඔස්සේම එනම් ජාති, වර්ග, පලාත් හා ආගම් ආදිය පිළිබඳව වෙනසක් නොතකා ශිෂ්‍යයන් ඇතුළත් කොට එවකට පිරිවෙනෙහි උගන්වන ලද ප්‍රධාන විෂයමාලාවට ඇතුළත් වූ පාලි, සංස්කෘත, සිංහල ඇතුළු ප්‍රාචීන භාෂාවන් සමග විද්‍යෝදය විශ්වවිද්‍යාලයෙහි ශාස්ත්‍ර පීඨයද ඊට අමතරව ව්‍යවහාරික විද්‍යා පීඨයද පසු කලෙක කළමනාකරණ අධ්‍යයන හා වාණිජ විද්‍යා, වෛද්‍ය විද්‍යා, පශ්චාද් උපාධි අධ්‍යයන පීඨද එක්කොට අද පවතින ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය වැදගත් පීඨ පහකින් යුත් ශ්‍රී ලංකාවේ පමණක් නොව විදේශයන්හි පවා ඉතා උසස් ගණයට ඇතුළත් වන විශ්වවිද්‍යාලයක් ලෙස පිළිගැනෙයි.

මෙහිදී විශේෂයෙන් සඳහන් කළ යුතු කරුණක් වන්නේ කළමනාකරණය අධ්‍යයන ක්ෂේත්‍රයක් වශයෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ නොතිබූ අවධියක අනාගතය පිළිබඳ දුර දක්නා නුවණින් යුතුව ප්‍රථම උපකුලපති පූජ්‍ය වැලිවිටියේ ශ්‍රී සෝරත නාහිමිපාණන් විසින් කළමනාකරණ අධ්‍යයන ක්ෂේත්‍රය ශ්‍රී ලංකා විශ්වවිද්‍යාල පද්ධතිය තුළට හඳුන්වා දෙමින් ශ්‍රී ලංකාවේ විශ්වවිද්‍යාලවල ප්‍රථම කලමනාකරණ අධ්‍යයන ක්ෂේත්‍රය 1960 ගණන්වලදී මෙම විශ්වවිද්‍යාලයේ ආරම්භ කිරීමයි. කලමනාකරණ ක්ෂේත්‍රය අද ලෝකයේ විශ්වවිද්‍යාලයන්හි පුළුල් වී ඇති අන්දම සළකන විට එදා සෝරත නාහිමියන් ගත් එම කාලෝචිත පියවර පිළිබඳව අප සැමදෙන උන්වහන්සේ නමස්කාරපූර්වකව අගය කළයුතු බව මෙහිලා සඳහන් කිරීම මගේ යුතුකමක් යැයි හැඟේ.

ලෝක සම්මත ආර්ථික විද්‍යාවට අනුව මිනිසාට තිබෙන අවශ්‍යතා අසීමිත යැයි පිළිගැනෙයි. ඇඩම් ස්මිත් ආර්ථික විද්‍යාඥයාගේ අදහසට අනුව මෙම අවශ්‍යතා මුදුන්පත්කර ගැනීම සඳහා මිනිසා ආත්මාර්ථකාමී විය යුතු බව ඔහු දක්වයි. එහෙත් ආත්මාර්ථකාමී බව පවතින විට සමාජයේ අන් අය කෙරෙහි තැකීමක් නොමැති වෙයි. යහපත් හා දෝෂාරෝපණය නොකළ හැකි ජීවනෝපායකින් අන් අයගේ අදහස් ගැන තැකීමක් නොකොට පුද්ගලයකුට ආත්මාර්ථකාමී විය නොහැකියි.

යම් පුද්ගලයකු වෙළඳාමක හෝ ව්‍යාපාරයක හෝ වෘත්තියක හෝ යෙදෙන විට රැවටිලි, වංචා, දූෂණ හා කෲරකම්වලින් තොරව ඒවායේ නිරතවීම යහපත් කාර්යයන් ඉටුකිරීමට අත්‍යවශ්‍ය වේ. එහෙත් ඇඩම් ස්මිත්ගේ අදහසට අනුව ආත්මාර්ථකාමීත්වය තිබෙන විට රටක ජනගහනයෙන් සුළු කොටසකට, වැඩි පිරිසක් අබිබවා ධනවත්වීමට ඉඩ සලසයි. මෙය සමාජ පරිහානියට තුඩුදෙන කරුණකි. මක්නිසාද යත් දිළිඳුකම වැඩිවන විට වංචා හා දූෂණ වැඩිවීම නොවැළැක්විය හැකි බැවිනි.

එහෙත් ෂූ මාකර් පෙන්වා දී ඇත්තේ ආත්මාර්ථකාමීත්වයෙන් තොරව තම පුද්ගලික යහපතට ක්‍රියා කරන අතර සමාජයේ සියලුදෙනාගේ පැවැත්මට හා යහපතට තුඩුදෙන අන්දමේ සමාජ ඉලක්කයන් පුද්ගලයකුට තිබිය යුතු බවයි. මෙසේ පවතින විට සෑම පුද්ගලයකුගේම මිනිස් ශ්‍රමය, රටේ මූල ධනය හා යාන්ත්‍රිකය භාවිතයට ගැනීමෙන් වඩාත් හොඳ ප්‍රශස්ත මට්ටමකින් ආර්ථික දියුණුවක් ළඟා කරගත හැකි බව ඔහු විසින් පෙන්වා ඇත.

කළමනාකරණ නියමුවන් ලෙස ප්‍රකට එෆ්.ඩබ්ලිව් ටේලර් විසින් හඳුන්වා දෙන ලද විද්‍යාත්මක කළමනාකරණයත්, හෙන්රි ෆෙයොල් විසින් සාකච්ඡාවට භාජනය කරන ලද නූතන කළමනාකරණයත්, එල්ටන් මායෝ විසින් විස්තර කරන ලද චර්යාත්මක කළමනාකරණයත් යන මේවායේ අඩංගු කරුණු සලකා බලන විට, මීට වර්ෂ දෙදහස් පන්සියයකට පෙර බුදුන්වහන්සේ විසින් දේශනා කරන ලද කළමනාකරණ සංකල්ප ඉතා වැදගත් බව අපට පෙනී යයි.

පිරිස් කළමනාකරණය, දේපල කළමනාකරණය, ව්‍යාපෘති කළමනාකරණය, ආධ්‍යාත්මික කළමනාකරණය, ආර්ථික කළමනාකරණය, කාල කළමනාකරණය, පරිසර කළමනාකරණය ආදී කළමනාකරණ සංකල්ප බුදුරදුන් විසින් සලකා බලා තිබේ.

මිනිසුන්ගේ භෞතික අවශ්‍යතා කළමනාකරණය හා ඔවුන්ගේ ආධ්‍යාත්මික සංවර්ධනය අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් එකිනෙකට බැඳී පවතින බව බුදුසමය තුළින් පැහැදිලි වෙයි. එම පැහැදිලි කිරීම් වඩාත් අර්ථවත් කරනු වස් කළමනාකරණ විෂයෙහි අන්තර්ගත සංකල්ප බුදු සමයෙහි අන්තර්ගත සංකල්ප හා සමානකම් විමර්ශනය කර බැලීම වටී.

පිරිස් කළමනාකරණය මානව සම්පත් කළමනාකරණයයි. මෙය ආයතනයක් තුළ ආයතනික අරමුණු ඉටු කර ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය වන මානව සම්පත අත්පත් කර ගැනීම, මනාව රඳවාගැනීම, සංවර්ධනය කරවීම, නිවැරදි කටුයතුවල යෙදවීම ආදී අංශ ඇතුළත් වැදගත් කළමනාකරණ ක්‍රියාවලියකි.

පිරිස් කළමනාකරණය පිළිබඳ බෞද්ධ සංකල්පය සැලකීමේ දී බුදුරදුන් භික්ෂු - භික්ෂුණී හා උපාසක - උපාසිකා යන සිව් පිරිස කළමනාකරණය කළ ආකාරය සැලකිල්ලට ගත යුතුය. බුදුරදුන්ගේ කළමනාකරණ ක්‍රියාවලිය නිශ්චිතව හඳුනා ගැනීම ඉහත සිව් පිරිසට අදාළ සංවිධාන කටයුතුවලින් හැකිවෙයි. උපාසක උපාසිකාවන් පිළිබඳ බුදුරදුන් දක්වූ කළමනාකරණ ක්‍රියාවලිය භික්ෂු - භික්ෂුණීන් වෙත දක්වූ ක්‍රියාවලිය තරම් දැඩි වූවක් නොවන බව පෙන්වයි. ඊට හේතුව පුද්ගලයකු බෞද්ධයකු වීම නිසා ඔහු සතු නිදහස අහෝසි නොවන අන්දමට පවත්වා ගැනීම අවශ්‍ය වීමයි. ඔහු බැඳ දමන දැඩි නීතිරීති පනවා නොමැත. පංචශීලය රැකීම පවා නිර්දේශ කොට ඇත්තේ සිය කැමැත්තෙන් ක්‍රියා කිරීම පිණිසය. එහෙත් බෞද්ධ භික්ෂූන් විෂයෙහි ඇති සංවිධානය මීට වඩා දැඩි එකක් විය. භික්ෂුවකගේ පෞද්ගලික හා සමාජික සමස්ත චර්යාවම බුදුරදුන්ගේ කළමනාකරණ ව්‍යූහය තුළට අන්තර්ගතය.

කණ්ඩායම් වශයෙන් ඵලදායක පොදු අරමුණක් ඉටුකරගැනීම පිණිස සංවිධානය වීමට මානව සම්පත් මෙන්ම භෞතික සම්පත්ද අවශ්‍යය. මෙම කණ්ඩායම්වල පොදු අරමුණ ඉටුකරගැනීමේ ක්‍රියාවලිය කළමනාකරණයයි. සංඝ සමාජයේ පොදු අරමුණ වන සියලු දුක්වලින් මිදී නිවන හඳුනා ගැනීම සඳහා උචිත පරිසරයක් නිර්මාණය කරගැනීම ධර්ම විනය තුළින් සිදුවෙයි. මෙය බුදුරදුන් කාලයේම භික්ෂු සංවිධානය තුළ ගොඩනැඟුණු කළමනාකරණ කාර්ය පද්ධතියකි. පැවිදිබව ආරම්භයේ සිටම ක්‍රමවත්ව සකස් වූ නීති මාලාවක් හා ක්‍රියා පිළිවෙතක් එහි දක්නට තිබේ. මේවා බුදුන්වහන්සේ විසින් පිරිස් මනාව සංවිධානය කිරීමෙන් හා මෙහෙයවීමෙන් නිසි නායකත්වයක් ලබා දෙමින් සිදු කළ කළමනාකරණ ක්‍රියාවලියක් බව පැහැදිලිව පෙනේ.

පුද්ගලයකු කොතරම් ඥානවන්ත වුවත්, අධ්‍යාපනයෙන් කෙතෙක් පරිපූර්ණවූවත්, බුද්ධියෙන් මුහුකුරාගියත්, සිතෙහි සංවරයක් නොමැති නම් දුකින් මිදී සතුටක් ලබාගැනීම අසීරු වෙයි. යථා භූතඥාන අවබෝධයෙන් අධ්‍යාත්මය සංවර කර ගැනීමට බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ධර්මය ඉතා උචිත වන අතර එමගින් මනා ආධ්‍යාත්මික කළමනාකරණයක් සිදු කෙරෙයි. බුදුරදුන් ආධ්‍යාත්මික කළමනාකරණය යනුවෙන් අදහස් කර ඇත්තේ මානසික සංවර්ධන ක්‍රියාවලියයි. එයින් ගම්‍ය වන්නේ සිත කෙලෙසුන්ගෙන් මුදාගෙන පිවිතුරු කර ගැනීමයි. මේ සඳහා බුදුන්වහන්සේ පෙන්වාදුන් භාවනා ක්‍රම ඉතා ප්‍රයෝජනවත් වෙයි. භාවනාව යන වදනෙහි අන්තර්ගත අර්ථය වන්නේ සිත වැඩීම යනුයි. එනම් සිත පිරිසිදු කිරීම හා දියුණු කිරීමයි. අද එංගලන්තයේ විශ්වවිද්‍යාලවල

සමහරක් පශ්චාද් උපාධි පාඨමාලාවලට විෂය කොටසක් ලෙස භාවනාව ඇතුළත්කර තිබීමෙන් පෙනීයන්නේ බුද්ධිමය වර්ධනය ඇතුළු මානසික සෞඛ්‍ය වර්ධනයට එයින් ලැබෙන ඵලය උසස් යැයි වැටහී ඇති නිසා විය හැකි බවයි.

දීඝ නිකායේ මහා සතිපට්ඨාන සූත්‍රයේ භාවනාව සම්බන්ධයෙන් බුදුන්වහන්සේ දේශනා කරන්නේ,
''ඒකායනෝ අයං භික්ඛවෙ මග්ගෝ සත්තානං විසුද්ධියා...''

''සතර සතිපට්ඨාන නම් වූ යම් දහමෙක් ඇද්ද, මෙය සත්වයන්ගේ විසුද්ධිය පිණිස ද දුක් දොම්නස් දුරුවනු පිණිස ද අරි අටහි මගට පැමිණෙනු පිණිස ද නිවන් පසක් කරනු පිණිසද එකම මග වෙයි'' යනාදි වශයෙනි.

තමන්ගේ කායික මානසික ක්‍රියාවන් සිදුවන අවස්ථාවන්හිදීම තමන් විසින් එය දැනගැනීම සතිපට්ඨානයයි. සිත විසින් මේ ක්‍රියාවන් පිළිබඳ යථා තත්ත්වය හඳුනාගැනීමයි. නිරන්තරයෙන් මෙය හුරු පුරුදු කරමින් සිත මේ සඳහා හැඩගැසිය යුතු වෙයි. එය භාවනාව වශයෙන් හැඳින්විය හැකියි. සිතින් ඈත් වී සිතට නොදැනෙන කිසිදු ක්‍රියාවක් මෙහිදී සිදු නොකෙරෙයි. සිත සමාධියට පත්වෙමින් ක්ලේශ දුරුකිරීමෙන් පුද්ගලයා පාරිසුද්ධියට පත්වෙමින් විමුක්තිය ළඟා කර ගැනීමට හැකිවීම මෙහි අවසාන ඵලයයි. මිනිසා හොඳ මනසකින් හා අවධානයකින් යුතුව යමක් කරයි නම් ඔහුට එය නොපිරිහෙලා නිසි අන්දමට සිදු කළ හැකියි. අමතක කිරීමක් හෝ අනාගත ප්‍රාර්ථනාවක් හෝ නොකර උද්‍යෝගිමත්ව හා ක්‍රමානුකූලව සෑම ක්‍රියාවක්ම සංවිධානය කරයි. භාවනාව මෙලෙසින් පුද්ගලයා යහපත් අන්දමට ක්‍රියාත්මක කරවයි. මෙය ආධ්‍යාත්මික කළමනාකරණයයි.

පුද්ගලයකු තම ධනය (ප්‍රධාන වශයෙන් ආර්ථික සම්පත්) මනාව හසුරුවාගෙන සාර්ථකව ජීවිතය ගෙනයාම සඳහා කළමනාකරණය සකස් කරගත යුත්තේ කෙසේද යන්න බොහෝ දෙනකු නිතර අසා හුරු පුරුදු දීඝ නිකායේ සිගාලෝවාද සූත්‍රයෙන් ද මනාව පෙන්නුම් කර ඇත. මෙහි එක් අංශයක් ලෙස ආර්ථික කළමනාකරණයට අදාළව තම ධනය (ආර්ථිකය) හසුරුවාගැනීම සඳහා තමාගේ ඉපයීම් කොටස් හතරකට බෙදා, පළමු කොටස පරිභෝජනය සඳහාත්, දෙවන හා තුන්වන කොටස් ව්‍යාපාරික කටයුතු හා ආයෝජන ආදිය සඳහාත්, හතරවන කොටස අනාගත ආරක්ෂාව පිණිස ඉතිරිකිරීම් සඳහාත් වෙන්කර ගැනීම සුදුසු බව මෙම සූත්‍රයෙහි සඳහන් කෙරේ.

දීඝ නිකායේ කූට දත්ත සූත්‍රයේ විස්තර කෙරෙන අන්දමට ආර්ථික ප්‍රශ්න වෙන් වෙන් ව නොගෙන හේතුව අනුව සැලැස්මක් සහිතව විසඳීම සිදුකළ යුතු අතර, ආර්ථිකයට අවශ්‍ය සැලසුම් පූර්ණ ලෙස ක්‍රියාත්මක කර අවශ්‍ය අභිමතාර්ථ ඉටුකරගත යුතු බව සඳහන් වෙයි. කූටදන්ත සූත්‍රයේ සඳහන් සොරු ජීවිකාව ගෙනයාමට යහපත් ක්‍රියාවන්ගෙන් තොරව සොරකමේ යෙදෙති. ශ්‍රමය අයහපත් අන්දමට යොමු කිරීම නිසා ඔවුන්ගේ යැපීම මෙන්ම ජීවිත ආරක්ෂාවද ගැටළුවක් විය. රජයෙන් ඔවුන්ගේ ගැටළු සහ ප්‍රශ්න ගැන කිසිදු අවධානයක් යොමු නොවිණ. රැකියා විරහිතවීම, ආරක්ෂාවක් නැතිවීම, ජීවිතය කෙරෙහි කලකිරීම ආදී සියල්ල නැති කිරීම පිණිස පොදු ආර්ථික ප්‍රශ්න සඳහා සැලසුමක් ඉදිරිපත් කර එමගින් විසඳුමක් සෙවීම අවශ්‍ය වේ. මෙම කූටදන්ත සූත්‍රය සංවර්ධනය පිළිබඳ සැලසුම් අවශ්‍යතා පැහැදිලි කරන්නකි. ඌන සංවර්ධන රටක නිර්ධන පන්තිය රාජ්‍ය විරෝධී අරගලයක් ඇතිකළ අවස්ථාවේ රජය ඒ සඳහා සැලැස්මක් සකස්කොට එමගින් රට සංවර්ධනය කළ අයුරු මෙම සූත්‍රයෙන් පෙන්වා දී තිබේ. එය රාජ්‍ය මූලික ආර්ථික සැලැස්මකි.

රාජ්‍ය පාලනය පිළිබඳ ග්‍රීක දාර්ශනික ප්ලේටෝගේ අදහස වූයේ ''පාලකයකු දාර්ශනිකයකු විය යුතුයි, නැතිනම් දාර්ශනිකයන් පාලකයන් විය යුතුය'' යන්නයි. පාලකයකු සෑමවිටම පරාර්ථය උදෙසා කටයුතු කළයුතු යැයි ඔහුගේ අදහස විය. එහෙත් ග්‍රීක දාර්ශනික ඇරිස්ටෝටල්ගේ අදහස වූයේ සමාජයකට රාජ්‍ය පාලනයක් අවශ්‍ය බවත්, දාර්ශනිකයන්ට රාජ්‍ය පාලනය ප්‍රායෝගිකව සිදුකළ නොහැකි බවත්, පවතින හොඳම කණ්ඩායමකට පාලනය බාර කළ යුතු බවත්ය.

මෙම දාර්ශනිකයන් දෙදෙනාගේ අදහස් සසඳන විට ප්ලේටෝ මතය බෞද්ධ ධර්මයට සමාන බව පෙනී යයි. සදාචාරය දේශපාලනයේ තිබිය යුතු අංගයක් ලෙස ප්ලේටෝද පෙන්වා තිබේ. බුදුදහමේ දශරාජ ධර්මයට අනුව, කටයුතු කළ රජවරුන්ගේ යහපත් ගති පැවතුම් ආදිය ප්ලේටෝ විසින් අගයන ලද ආදර්ශමත් රාජ්‍ය පාලකයන්ගේ ගතිගුණවලට සමාන බව පෙනෙයි. මේ පිළිබඳව බර්ට්රන්ඩ් රසල් දාර්ශනිකයාගේ අදහස වන්නේ රාජ්‍ය පාලනය පිළිබඳ ප්ලේටෝ දරූ අදහස් බෞද්ධ චින්තනයේ අඩංගු දේශපාලන දර්ශනයට සමාන බවයි.

හවායි විශ්වවිද්‍යාලයේ මහාචාර්ය ඩේවිඩ් කලුපහන තම මතය ඉදිරිපත් කරමින් කියා ඇත්තේ භාරත රාජ්‍ය ගොඩනැගීමේදී අසෝක අධිරාජයා කරුණාව, මෛත්‍රිය හා අවබෝධය නමැති ධාර්මික අදහස් පෙරදැරි කොට එය ගොඩනගා ඇති බවයි.

බුදුදහමෙහි චක්කවත්ති සීහනාද සූත්‍රයේ විස්තර කෙරෙන සක්විති රජු පිළිබඳ පරමාදර්ශය අසෝක අධිරාජයා අනුගමනය කර ඇති බව ඉතිහාසයෙන් පෙන්වයි. අසෝක රජුගේ බලය පැවතියේ ධර්මයට අනුව (ධම්මේන පාලනා) බව මෙහි ඇති වැදගත්කමයි. බුදු දහමේ පෙන්වා දී ඇති කළමනාකරණ සංකල්ප භාවිතයෙන් මනා රාජ්‍ය කළමනාකරණයක් ඇතිකරලීමෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ අනාගතය සමෘද්ධිමත් කිරීමට පාලකයිනට හැකිවේවායි පතන අතර,

අනිවාර්යයෙන්ම අද අප භාවිත කරන කළමනාකරණ විද්‍යාව බුදුදහම ප්‍රධාන දේශීය කළමනාකරණ සම්ප්‍රදායක් අනුව දේශයට ගැළපෙන සේ සකස් කර භාවිත කළ යුතුය.

විශ්වවිද්‍යාලවල තිබෙන ඉඩකඩ අඩුවීමේ හේතුව නිසාම විශ්වවිද්‍යාලයක අභ්‍යන්තර ශිෂ්‍යභාවය ලබාගැනීමේ හැකියාව ගිලිහී ගියද නොපසුබට වීර්යයෙන් යුතුව බාහිරව අධ්‍යාපනය ලබා කළමනාකරණ අධ්‍යයන හා වාණිජ අංශයේ කේන්ද්‍රස්ථානයක් ලෙස සැලකීම ලබන ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලයෙන් අද ලබාගත් උපාධිය ඇසුරෙන් අප රටටත් මානව සමාජයටත් දයාව, මෛත්‍රිය, කරුණාව, පෙරදැරිකොට උසස් බුද්ධිමත් සේවාවක් ලබාදීමෙන් ඔබගේ අනාගතය දියුණු කර ගැනීමට ඔබ සැමට වාසනාව උදාවේවා යනු මගේ ආශිංශනයයි.

සැමදෙනට ස්තුතියි.

<u>2006.10.22</u>